

Biblioteka Główna Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu

Artykuł:

Ostrowski Adam: Rolnictwo i pokrewne gałęzie wytwórczości

Źródło:

Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny 1926 nr 3 strony 744-747

Artykuł udostępniony cyfrowo w ramach zadań projektu pt. „Digitalizacja i udostępnianie online »Bibliografii gospodarki Wielkopolski 1919-39« H. Maciejewskiej” (SONB/SP/550684/2022)

V. Kronika ekonomiczna

1. Rolnictwo i pokrewne gałęzie wytwórczości.

Treść: Rolnicze instytucje badawczo-naukowe; z rolniczego ruchu zawodowo - organizacyjnego ; sytuacja w dziedzinie zbytu bydła i trzody oraz zbóż.

Wymagane już od kilku lat przez organizacje drobnego rolnictwa i naukowe koła rolnicze, oraz przygotowywane od ub. roku przez Ministerstwo Rolnictwa i D. P. utworzenie specjalnego instytutu naukowego do badań organizacji i potrzeb drobnych gospodarstw rolnych przybrało formę konkretnej realizacji. W dniu 15-lutego br. został utworzony przy Państwowym Instytucie Naukowym Gospodarstwa Wiejskiego w Puławach nowy „Wydział Ekonomiki Drobnych Gospodarstw Wiejskich”. Ponieważ już w jesieni ub. roku powstanie instytutu w tej formie było zdecydowane i mianowany na stanowisko kierownika prof. Dr. F. Bujak niezwłocznie przystąpił był do jego uruchomienia, data utworzenia Wydziału zastała go już formalnie zorganizowanym. Utworzenie powitać należy z pełnem uznaniem i zadowoleniem. Wobec wzrastającego bowiem znaczenia w stosunkach gospodarczych kraju małych warsztatów rolnych, które w miarę przeprowadzania reformy rolnej stawać się będą coraz bardziej dominującym typem gospodarstwa rolnego w Polsce, dokładne poznanie ekonomiki tych warsztatów i skierowanie ich na właściwsze tory rozwojowe stało się wskazaniem przekraczającym li tylko interesy rolnicze a wkraczającym w dziedzinę przyszłości gospodarczej państwa.

W myśl projektu Ministerstwa Rolnictwa głównemi zadaniami Wydziału będą: badania nad dotychczasową organizacją różnych typów drobnych gospodarstw wiejskich i ustalenia programu pożądanej ich reorganizacji; dostosowanie programu i działalności państwowych, samorządowych i społecznych instytucyj kulturalnych, naukowych i gospodarczych do specyficznych potrzeb drobnego rolnictwa; nakreślenie, w odniesieniu do tych potrzeb, wytycznych dla polityki eko-

nomicznej państwa i ustawodawstwa hipotecznego, spadkowego, podatkowego i t. d.

Konkretna dotychczasowa działalność Wydziału Ekonomiki Drobnych Gospodarstw Wiejskich wyraziła się w rozpisanej przez prof. Bujaka ankiecie p. t. „O drogi postępu chłop polskiego” ankiecie opisu gospodarstw i ogłoszeniu konkursu na monografię wsi polskiej. Celem zebrania autentycznego materiału cyfrowego dla dalszych naukowych opracowań i wniosków, opracował już Wydział metodę uproszczonej rachunkowości rolniczej dla włościan i przystąpił do jej zastosowania w różnych gospodarstwach drobno-rolnych na terenie całego kraju. Naukowe opracowanie zebranego materiału pozwoli określić najbardziej dochodowe typy gospodarstw w poszczególnych ekonomicznych okręgach rolniczych. Wydział zapowiada wydawnictwo stałych rocznych sprawozdań statystycznych, które staną się z pewnością cennym podręcznikiem dla wszystkich, interesujących się życiem ekonomicznym wsi.

Nie bez sprzeciwów ze strony rolnictwa, zwłaszcza zachodnich województw Państwa, odbywa się przygotowanie połączenia Państwowego Instytutu Naukowego Gospodarstwa Wiejskiego w Puławach, Państwowego Instytutu Naukowo Rolniczego w Bydgoszczy, oraz Morskiego Laboratorium Rybackiego na Helu w jeden wyższy zakład badawczo-naukowy, pod nazwą „Państwowy Instytut Naukowy Gospodarstwa Wiejskiego”, z siedzibą kierownictwa w Puławach. Utworzenie jednego instytutu, zamiast istniejących trzech instytucji badawczo-naukowych, uzasadniane jest w projekcie ustawy Min. Rolnictwa koniecznością: a) skoordynowania prac badawczo-naukowych z uwzględnieniem potrzeb całego Państwa, b) zmniejszenie wydatków, jakie pociąga dla Skarbu Państwa utrzymanie trzech odrębnych instytucji naukowo-badawczych, c) zapewnienie Ministerstwa Rolnictwa i D. P. łatwiejszego sprawowania nadzoru. Ze strony przeciwników projektu wysuwany jest argument łatwiejszego przystosowania się naukowo-badawczych działalności instytucji odrębnych do specyficznych potrzeb rolnictwa w okręgu działalności danej instytucji, co ze względu na ogromne różnice w poziomie kultury rolniczej i rozwoju gospodarczego rolnictwa w poszczególnych dzielnicach państwa, winno być wzięte pod uwagę. Rozstrzygnięcie tej sprawy spoczywa dziś w rękach czynników ustawodawczych, do których projekt ustawy został wniesiony.

W dziedzinie zawodowej organizacji rolnictwa polskiego następuje dążność do unifikacji istniejących organizacji rolniczych. Pod egidą Min. Rolnictwa odbył się w tej sprawie szereg narad z przedstawicielami Centralnego Związku Kółek Rolniczych, C. T. R., Małopolskiego Tow. Rolniczego w Krakowie, Zjedn. Związków Kółek i Org. Rolniczych Ziem Wschodnich oraz Tow. Gosp. Wschodniej Małopolski. Pytania zasadnicze, ustalone na tych naradach, są obecnie przedmiotem rozważania w łonie poszczególnych organizacji.

Na terenie Zachodniej Polski nastąpiło skoncentrowanie działalności organizacyjnej rolnictwa wielkopolskiego przez połączenie się Centr. Tow. Gospodarczego, Zjednoczenia Producentów Rolnych, Związku Dzierżawców i Tow. Urzędników Gospodarczych w jedną organizację p. n. „Wielkopolskie Towarzystwa Rolnicze”. Tendencją nowopowstałego towarzystwa jest zrzeszenie wszystkich producentów rolnych, bez względu na obszar posiadłości, celem wszechstronnej reprezentacji interesów zawodowych i gospodarczych rolnictwa, z wykluczeniem spraw partyjno-politycznych. Poznański Związek Kółek Rolniczych, jako organizacja o celach specyficznie drobne rolnictwo obchodzących, do W. T. R. nie przystąpił. W skład tej żywej i niezmiennie w kulturalnym i gospodarczym podniesieniu włościanstwa zasłużonej organizacji, która w dniu 22 kwietnia br. obchodziła 60-lecie swego istnienia, wchodzi obecnie 520 Kółek Rolniczych z 18 000 członków. Ostatnie Walne Zebranie Kółek (22. IV.) podkreśliło dobitnie niezależność organizacji i zdecydowaną wolę dalszego samodzielnego istnienia. Nowoobranym Patronem został Dr. Juliusz Trzcíński.

Pewne trudności w dziedzinie zbytu produkcji hodowlanej spowodowane zostały czechosłowackim zakazem przewozu, z dniem 1 kwietnia, zwierząt racicowych z Polski i przewozu tych zwierząt przez Czechosłowację, mającym na celu rzekome przeciwdziałanie zawleczeniu choroby pryszczycy z Polski. Ponieważ głównymi rynkami zbytu bydła i trzody chlewnej z Polski były Austria i Czechosłowacja, zarządzenie czechosłowackie groziło spowodowaniem poważnych szkód gospodarczych państwu polskiemu, a w szczególności najszer szym warstwom producentów rolnych. Ograniczenie możliwości zbytu bydła i trzody ugodziło przede wszystkim w drobne warsztaty rolne, w budżecie których dochód z inwentarza zajmuje główną pozycję, analogicznie jak w wiek-

szych gospodarstwach z reguły dochód z produkcji roślinnej. Zarządzenie czechosłowackie znalazło szeroki oddźwięk w kraju i skłoniło Rząd do bezwzględnej i energicznej interwencji przeciwko zakazom czeskim, które stanem zdrowotności zwierząt w Polsce nie mogły być żadną miarą usprawiedliwione. Na skutek tej interwencji, zakaz tranzytu eksportu polskiego przez terytorium czechosłowackie został cofnięty. Do samej Czechosłowacji natomiast istnieje na razie jeszcze tylko możliwość eksportu bydła i trzody w stanie bitym. W ostatnich miesiącach zwiększył się znacznie wywóz trzody chlewnej z Polski do Gdańska, skąd po przeprowadzeniu uboju, miejscowi handlarze kierują go w dużych rozmiarach do Niemiec. Ceny materiału rzeźnego w Polsce wykazują pod wpływem wahań i niżki złotego znaczne wahania, przy czem skala wzrostu cen jest znacznie mniejszą od skali spadku waluty.

Co do posiadanych w kraju zapasów zboża oraz możliwości zapewnienia trwałej podaży zboża na rynkach wewnętrznych, to podjęte przez Min. Rolnictwa dochodzenia wykazały, że posiadane jeszcze przez rolników zapasy zboża, szczególnie znaczne ilości żyta i jęczmienia, wystarczają na pokrycie konsumpcji wewnętrznej, pozatem pozostanie jeszcze pewna ilość na eksport. Obserwowane w miesiącach wiosennych zmniejszenie podaży zboża spowodowane było wiosennymi robotami w polu, brakiem gotowizny w handlu zbożowym na wymagane przez rolników transakcje gotówkowe oraz wahaniami walutowymi, które wpływały na wstrzymywanie się rolników od znaczniejszych sprzedaży. Zwyżkowa tendencja cen zboża pozostaje tylko w związku ze zwyżką walut zagranicznych. Dzięki posiadanym jeszcze zapasom zboża, może rolnictwo w tym roku osiągnąć pewne korzyści z zwyżki cen dla siebie, co powinno ułatwić spłatę złotych zobowiązań rolników i zaznaczyć się pewnem odprężeniem w sytuacji finansowej wsi.

Adam Ostrowski (Poznań).

3. Handel.

Treść: Bilans handlowy 1925. Niedobór. Przywóz i wywóz w 1926 r.

Nasz bilans handlowy za rok 1925 zamknięty został niedoborem w wysokości 268,6 milj. złotych. Wynik to bardzo zadawalający, jeśli przyjąć pod uwagę, że niedobór za pierwsze ośm miesięcy roku ub. wynosił 527 milj. zł., a został tak po-